

Kontrollkäik AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliinikusse

(1) Õiguskantsleri nõunik viis 24.01.2011 läbi etteteatamata kontrollkäigu AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliinikusse (edaspidi kliinik).

Kliinikus on kokku 100 voodikohta, millest 50 on ette nähtud täiskasvanute ja 50 alaealiste raviks. Kliinik koosneb kahest osakonnast. Nakkuskliinikus tegeletakse laste ja täiskasvanute infektsioonhaiguste raviga nii ambulatoorse erialaspetsialisti vastuvõtu kui ka statsionaarse ravi näol. Kontrollkäigu läbiviimise ajal oli ravil 64 patsienti, kellest alaealisi oli 38, täiskasvanuid 26 ning lisaks laste hooldajad 30. Ravil viibivatest isikutest olid mitte-estlased 10 täiskasvanut ja 8 last.

Kontrollkäigu läbiviimise ajal viibis kliinikus tööl 41 töötajat, kellest 4 kuulusid administratsiooni, 18 oli tööl I osakonnas ja 16 II osakonnas ja 3 röntgen-sonograafias.

Kontrollkäigu toimumise ajal või selle järgselt edastati õiguskantslerile järgmised dokumendid:

1. AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskeskuses ravil viibivate patsientide sisekorra eeskirjad;
2. AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliinikus ravil viibiva lapse hooldaja sisekorra eeskirjad;
3. Ravil viibiva patsiendi sisekorra eeskirjad (vene keeles);
4. Kokkuvõtte kliiniku patsientide poolt aastal 2010 edastatud tagasisidest kliiniku tegevuse kohta.

Lisaks on tervishoiuteenuse osutaja kodulehel kättesaadavad järgmised asjassepuutuvad teabematerjalid:

1. AS Lääne-Tallinna Keskhaigla avalduste käsitlemise kord¹;
2. Teadmiseks haiglaravile tulijale²;
3. Haigla kodukord³;
4. Ravidokumentide originaalide ja koopiade väljastamise kord⁴.

Aastal 2010 anti kliiniku tegevuse osas kirjalik tagasiside 6 korral, millest 2 olid kaebused ja 4 tänuavaldused.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväarikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusasutuse funktsiooni, kas kliinikus on tervishoiuteenuste osutamisel tagatud isikute põhiõigused ja –vabadused.

¹ Kättesaadav elektrooniliselt aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=112> . Elektrooniline kaebuse esitamise formular kättesaadav aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=196> .

² Kättesaadav elektrooniliselt aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=109> .

³ Kättesaadav elektrooniliselt aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=126> .

⁴ Kättesaadav elektrooniliselt aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=324> .

Samuti teostati järelkontrolli õiguskantsleri poolt 07.04.2008 sama asutuse kontrollimise käigus tehtud soovitude täitmise osas⁵. Kontrollkäigu tulemusel tegi õiguskantsler tervishoiuteenuse osutajale järgmised soovitud:

1. töötada välja ja anda ravile saabunud isikule või tema hooldajale isikule arusaadavas keeles kirjalik infomaterjal, mis kirjeldab asutuse sisekorda, isiku õigusi ja kohustusi ning näitab ära võimalikud kaebemehhanismid (asutusesised menetslused, kohus, Tervishoiuamet, õiguskantsler jne) ja nende kasutamise võimalused. Soovitavaks tuleb pidada haiglasisesse kaebuste ja ettepanekute esitamise vormi liitmist patsiendi infobrošüüri, mis võimaldaks ravil viibival isikul või tema hooldajal kasutada kaebemehhanisme hoolimata keskuskes rakendatavatest liikumispäärangutest;
2. töötada välja nimekiri esemetest, mille kaasa võtmine keskuskesse ei ole soovitatav;
3. liikumisvabaduse piirangute kohaldamise vajaduse esinemisel täiendada vastavaid keskuskes kehtivaid akte viitega põhiseaduse normile, mis võimaldab osundatud põhiõigust piirata nakkushaiguse leviku tõkestamiseks;
4. viia AS Lääne-Tallinna Kesksaigla juhatuse 11.07.2003 otsuse nr 27 lisa 1 vastavusse ravikindlustuse seaduse § 70 lg 5 punktis 3 tooduga.

(3) Kontrollkäigu raames külastas õiguskantsleri nõunik kliiniku ruume, vestles kliiniku juhataja ja töötajatega.

(4.1) Õiguskantsleri eelnevate soovitude täitmisest

4.1.1 Kirjaliku infomaterjali välja töötamine ja patsientidele edastamine

Kontrollkäigu kestel edastati õiguskantslerile AS Lääne-Tallinna Kesksaigla nakkuskeskuskes ravil viibivate patsientide sisekorra eeskirjad, AS Lääne-Tallinna Kesksaigla nakkuskliinikus ravil viibiva lapse hooldaja sisekorra eeskirjad ning ravil viibiva patsiendi sisekorra eeskirjad vene keeles. Eeskirjades toodu kohaselt antakse eeskirjad ravile saabunud isikule saigla vastuvõtutoas allkirja vastu.

Kontrollkäigul tutvuti valikuliselt ravil viibivate isikute ravikaartidega ning kõigis läbi vaadatud ravikaartides sisaldus patsiendi allkiri sisekorraeeskirjadega tutvumise asjaolu kohta.

Siiski ei olnud ravile saabuvatele isikutele jagatavas teabematerjalis õiguskantsleri poolt eelnevalt soovitatud teavet võimalike kaebemehhanismide (nii asutusesised kui ka asutusest väljaspool olevad) ning nende kasutamise võimaluste kohta. Infomaterjalile ei olnud lisatud ka tagasiside edastamise formulari. Viimased olid kättesaadavad kliiniku koridorides ja enamasti vaid eesti keeles. Tagasiside edastamise postkast oli kliiniku I, II ja IV korrusel.

4.1.2 Kliinikus mittesoovitatavate esemete nimekiri

Kontrollkäigu kestel õiguskantslerile edastatud AS Lääne-Tallinna Kesksaigla nakkuskeskuskes ravil viibivate patsientide sisekorra eeskirjades, AS Lääne-Tallinna Kesksaigla nakkuskliinikus ravil viibiva lapse hooldaja sisekorra eeskirjades ning ravil viibiva patsiendi sisekorra eeskirjades vene keeles toodu kohaselt võib kliinikusse kaasa võtta

⁵ Kontrollkäigu kokkuvõte kättesaadav elektrooniliselt aadressil http://www.oiguskantsler.ee/public/resources/editor/File/03_Kontrollk_ik_AS_L_ne-Tallinna_Kesksaigla_nakkuskeskuskesse__aprill_2008.pdf.

hügieenivahendid, toajalatsid, kirjutusvahendid, väikese raadio või televiisori, lugemismaterjali ja käekella. Keelatud on kaasa võtta suuri kotte.

4.1.3 Liikumisvabaduse piirangute kohaldamise õigusliku aluse ära näitamine

Kontrollkäigu kestel õiguskantslerile edastatud AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskeskuses ravil viibivate patsientide sisekorra eeskirjade, AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliinikus ravil viibiva lapse hooldaja sisekorra eeskirjade ning ravil viibiva patsiendi sisekorra eeskirjade vene keeles kohaselt palutakse ravil viibivatel isikutel viibida oma palatis ja väljuda sealt kas arsti poolt määratud protseduuridele ja uuringutele või tualettruumi. Keelatud on lahkuda osakonnast ja haiglast omavoliliselt.

Sisekorraeeskirjades puuduvad mistahes viited kohaldatavate liikumispiirangute õiguslikule alusele.

4.1.4 Visiiditasu võtmisest tervishoiuteenusele pöördumisel

Eriarsti vastuvõtule pöördumisel on visiiditasu maksmisest vabastatud ravikindlustuse seaduse § 70 lg 5 punktis 3 toodud isikud⁶.

Tulenevalt eeltoodust **soovitab õiguskantsler AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskeskuse juhatajal uuesti üle vaadata õiguskantsleri poolt eelneva kontrollkäigu raames tehtud patsientide teabematerjali ning liikumispiirangute kehtestamise õigusliku regulatsiooni osas tehtud soovitused.**

(4.2) Liikumispiirangute rakendamisest tervishoiuteenuse osutamise juures

Nii tervishoiuteenuse osutaja kodulehel kättesaadava haigla kodukorra kui ka kliinikus kehtivate sisekorraeeskirjade kohaselt on ravil viibivatel isikutel keelatud omavoliliselt lahkuda haiglast ja osakonnast.

Tulenevalt Põhiseaduse (PS) §-st 20 on igal isikul õigus vabadusele ja isikupuutumatusel. Sellist õigust võib piirata vaid teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Piirangute rakendamiseks on oluline selge seaduses nimetatud aluse ning korra olemasolu.

Lähtuvalt võlaõigusseaduse (VÕS) § 766 lõikest 3 võib patsiendi läbi vaadata ja talle tervishoiuteenust osutada üksnes tema nõusolekul. Sama seaduse § 722 lõike 2 kohaselt võib patsient tervishoiuteenuse osutamise lepingu igal ajal põhjust avaldamata üles öelda. Seega ei ole õiguspärane piirata isiku lahkumist tervishoiuteenuse osutaja juurest juhul, kui tema eesmärgiks on tervishoiuteenuse osutamise lepingu üles ütlemine ja edasisest ravist keeldumine.

Kui nakkuskeskuses võib liikumisvabaduse piirangute rakendamine olla mõistlikult põhjendatav vajadusega tõkestada nakkushaiguste levikut, siis kaheldav on mõistliku põhjuse

⁶ Visiiditasu maksmisest vabastatud isikute ring eriarstiabi vastuvõtule pöördumisel on toodud ka aadressil <http://www.ltkh.ee/index.php?page=291>.

olemasolu absoluutsete liikumiskiirangute rakendamiseks haiglas muudel statsionaarsetel tervishoiuteenustel viibivate isikute suhtes. Kiirang haiglast ehk tervishoiuteenuselt lahkumiseks ei ole seaduslik välja arvatud juhul, kui isik on ravile maaratud kohtu maarusega ning esineb oht isikule endale või teistele, isik on ravist keeldunud ning muude isikuvabaduste seisukohast vahempiiiravamate meetodite rakendamine ei ole voimalik⁷.

Tulenevalt eeltoodust soovib õiguskantsler AS Laane-Tallinna Keskhaigla juhtkonnal üle vaadata statsionaarset tervishoiuteenust saavate isikute suhtes kohaldatavate liikumiskiirangute õiguslik alus ning vajalikkus.

(4.3) Tervishoiuteenuse osutamise lepingu lõpetamine ravil viibivate isikutega

Nii tervishoiuteenuse osutaja juures kehtivast korrast „Teadmiseks haiglaravile tulijatele“ kui ka kliiniku sisekorraeskirjadest nahatuvalt on tervishoiuteenuse osutajal õigus patsient haiglas kehtivate sisekorraeskirjade rikkumisel koheselt haiglast välja kirjutada.

VÕS § 772 lõike 3 kohaselt võib tervishoiuteenuse osutaja lepingu üles öelda üksnes mõjuval põhjusel, mille tõttu ei saa tervishoiuteenuse osutajalt kõiki asjaolusid arvestades tervishoiuteenuse osutamise jätkamist oodata. Tervishoiuteenuse osutaja peab vajaduse korral siiski tervishoiuteenuse osutamist jätkama, kuni patsient saab tervishoiuteenust mujalt.

Seega peab tervishoiuteenuse osutamise lepingu lõpetamiseks tervishoiuteenuse osutaja algatusel leidma aset väga oluline rikkumine patsiendi poolt ning lepingu lõpetamine ei saa olla võimalik enne, kui on tagatud isikule vajaminevate tervishoiuteenuste osutamine teise tervishoiuteenuse osutaja poolt. Kontrollkäigu läbi viimise kestel ei selgunud, kuidas menetluslikult tagatakse sisekorraeskirju rikkunud isikute õigus kohasele ja vajaminevale tervishoiuteenusele juhul, kui AS Laane-Tallinna Keskhaigla soovib teenuse osutamise lõpetada.

Tulenevalt eeltoodust soovib õiguskantsler AS Laane-Tallinna Keskhaigla juhtkonnal lähtuda patsiendiga tervishoiuteenuse osutamise lepingu lõpetamisel kõrvalekaldumatult VÕS § 772 lõikes 3 toodust. Lepingu lõpetamise vajaduse tekkimisel sujuva ning patsiendi huve igati arvestava menetluse tagamiseks võiks kaaluda menetluskorra kindlaks maaramist isikule kohase ja vajamineva tervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamiseks.

(4.4) Patsientide rahulolu puudutavate andmete ning kaebemehhanismide kontaktandmete teatavakstegemine

Sotsiaalministri 15.12.2004 maaruse nr 128 „Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamise nõuded“ § 6 lõike 6 kohaselt peab tervishoiuteenuste osutaja vähemalt kord aastas tegema patsientide rahulolu ja kaebuste kokkuvõtte, analuusi ja arutelu koos tulemuste protokollimisega. Patsiendi rahulolu analuusi tulemused avalikustatakse tervishoiuteenuse osutaja tegevuskohas ja veebilehe olemasolul veebilehel.

AS Laane-Tallinna Keskhaigla veebilehel eeltoodud info kontrollkäigu läbi viimise hetkel puudus.

⁷ Pshhiaatrilise abi seaduse § 11 ning nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 4 toodud alustel.

Lisaks tuleb tähelepanu juhtida juba eelosundatud sotsiaalministri 15.12.2004 määruse nr 128 „Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamise nõuded“ § 6 lõikele 4, mille kohaselt peab tervishoiuteenuste osutaja oma tegevuskohas teatavaks tegema patsiendi õiguse pöörduda tervishoiuteenuse osutamise suhtes tekkinud kaebusega tervishoiutöötajate tegevuse peale tervishoiuteenuse osutaja juhtkonna, haigekassa piirkondliku osakonna, Terviseameti või maavanema poole ning nende kontaktandmed.

Kontrollkäigu raames läbi viidud ringkäigul selgus, et kliiniku osakondades ei ole välja pandud teavet kliinikuväliste kabevõimaluste realiseerimise võimaluste ja viiside osas. Samuti ei olnud nimetatud asjaolu kohta teavet patsientidele jagatavates teabematerjalides.

Tulenevalt eeltoodust soovitab õiguskantsler AS Lääne-Tallinna Keskhaigla juhtkonnale ning AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliiniku juhatajal tagada sotsiaalministri 15.12.2004 määruse nr 128 „Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamise nõuded“ igakülgne järgimine tervishoiuasutuse töö korraldamisel. Täiendavalt määruses osundatule võiks ravil viibivatele isikutele teatavaks teha ka muude asjassepuutuvate kontrollorganite, nagu asukohajärgne kohus, Sotsiaalkindlustusamet, õiguskantsler jne kontaktandmed.

(5) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitused AS Lääne-Tallinna Keskhaigla juhtkonnale ja AS Lääne-Tallinna Keskhaigla nakkuskliiniku juhatajale.

Soovituste täitmise osas teostab õiguskantsler järelkontrolli 6 kuu möödudes soovituste tegemisest.